

SÁRKÖZI GYÖRGY
HIGGY A CSODÁBAN!

VERSEK

ATHENAEUM

A mű elektronikus változatára a Nevezd meg! - Így add tovább! 4.0 Nemzetközi (CC BY-SA 4.0) Creative Commons licenc feltételei érvényesek. További információk: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.hu>

Elektronikus változat:
Budapest : Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület, 2016
Készült az Internet Szolgáltatók Tanácsa támogatásával.
Készítette az Országos Széchényi Könyvtár E-könyvtári Szolgáltatások Osztálya
ISBN 978-615-5572-94-4 (online)
MEK-15085

TARTALOM

FALU

PÁSZTOROK
CIGÁNYOK
BALOGH ANDRÁS
EMLÉKEZÉS EGY VÉN MALOMRA
LAJOSMIZSE
ERDŐBEN
CSÍKI ESTE
KILÁTÓ

VÁROS

SZENT MARGIT HIDJÁN
A KÖZELEDŐ ESTHEZ
ZIVATAR
ESTI SÉTA
MEZITELENRE VETKÖZTETTE...

ORSZÁG

KÖZELEDŐ LÉPTEK
A JÉG ALATT
GONOSZ ŐSZ
NYÁRI ÉJSZAKA
A HALÁL DIADALA
DOMBRÓL A VÖLGYBE
HIGGY A CSODÁBAN!

ÉN

MAGUNKÉRT LÁZADÓ DÓZSÁK
KEZDET BEN VOLT A LÉLEK...
KÖD
ZORD IDŐK
SZIKLA
AZ UGATÓ HOLD
SEPRÜNYÉLEN LOVAGOL
GERLÉK ÉS VARJAK
HA ÚNOD ZORDON VERSEIMET...
TÖREDÉK
KESERGŐ

TE

ÉJSZAKÁK
VIRÁGOK KÖZÜL VISZ A VONAT...
VIRÁGÉNEK
HAZATÉRÉS
MEDVE-ÉNEK
A NAPNAK MEGADTAD, MI A NAPÉ...
HŰVÖSÖDNEK AZ ÉJSZAKÁK

FALU

PÁSZTOROK

Meleget csorgat a nap-sajtár,
Elaludt a dombon a bojtár.
Füle alá vágta kalapját,
Mutogatja fekete talpát.

Tehenei szerte legelnek,
Egyik jó messze eltekergett,
Lenn a domb alján tépi a lombot,
Ahonnét hallja a kolompot.

Mert a mélyúton szembe kecske-
Nyáj ereszkedik alá mekegve,
Elől rótszínű bak bűdöslik,
Kolompolva hívja a többbit.

Rongyos pásztoruk görbe botját
Emelgetve szidja a bojtárt,
Jó anyját emlegeti hosszan -
De az csak alszik, meg se moccan.

Magam is rajt vagyok a képen:
Ülök egy sombokor tövében,
S hallgatom, hogy milyen fennszóval
Pöröl az éber az alvóval...

Hallgatom, s közben kósza, hetyke
Szavakat terelgetek egybe -
Szavak szelíd pásztora lettem:
De káromkodni volna kedvem.

CIGÁNYOK

A domboldalon tábort ütöttek
A cigányok:
Bozontos férfiak, napsütöttek,
Vézna lányok,
Pipás vén nők, sok csupaszfenekű
Barna purdé,
Mellöttük ott állt tépettfedelű
Házuk, a kordé.

Tüzet raktak, magasra kéklett
Rőzsefüstje,
Dobálták az esett csibéket
Be az üstbe,
Szaglászta rottyogó vacsorájuk
Heverészve,

Rejtelmes szóval pergett szájuk
Mérges beszéde.

És mára nem maradt helyükben
Csak egy koromfolt,
Kihűlt a tűz, elszállt a füstje
S összerombolt
Vakondtúrások nyögik a csűrhe
Táborozását,
S a tiprott fű közt már egy ürge
Fúrja lakását.

Jövőre majd az égett fű-pernye
Újra kizöldül,
S a cigánykordé ki tudja merre
Gördül-zördül?
A máglyatűz zord Káin-füstje
Merre lobban?
S lesz-e mit aprítani az üstbe
Nehéz napokban?

BALOGH ANDRÁS

Kapával vállán
Bandukol hazafelé Balogh András,
Térde roggyant,
Üstöke csapzott, homloka nedves.

Min állt egész nap,
Fáradt lábát friss vérben áztatja az ég,
S a füstös alkony
Pöfékel szerte a tájon.

Nehéz lábbal,
Nehéz lélekkel megy hazafelé Balogh András,
Légyrajként sötéten
Döngik körül a gondolatlan gondolatok.

Az útszéli szederfák
Nézik s ingatják busa fejük,
A fehér por
Szelid csókkal sebes lábára lebben.

Hideg pipával,
Könnytelen szemmel megy hazafelé Balogh András,
Hazafelé,
A nyomorúság jeges hitvesi karja közé.

Távoli dal fakad föl a mezőkön,
Lányok s legények
Száján kiforr, mint szőlőből a piros must,
A megáradt vér dudolása.

Kapával vállán
Bandukol hazafelé Balogh András,
Együtt lépünk a porban,
De lépésem nyomtalan, árnyékom láthatatlan.

EMLÉKEZÉS EGY VÉN MALOMRA

Nem tudom, mi történt velem,
Szomorú vagyok semmiért, -
Mint a malom, amely alól
Hirtelen kiszáradt az ér.

Nyitom-csukom a könyveket,
Költők dalát, bölcsek tanát,
De unalmasak a szavak,
Mint karácsony táján a mák.

A nap benéz az ablakon -
Bántja szemem a csillogás.
Az asszony szól - nem felelek
S tűröm a sértett duzzogást.

Nem tudom, mi történt velem,
Faltól-falig ténfergek és
Fölszáll, mint gyökérből a nedv,
Lábamból az emlékezés.

Különös tájon jártam én,
Lábamnál sebes víz zihált,
Malom ingott rajt és a hold
Felé ezüst lisztet szitált.

Kiáltottam, amint szokás,
Kavicsot is dobtam talán,
S az ablakon halottfehér
Arccal kinézett dédapám.

LAJOSMIZSE

Zsonganak a drótok, szalad a hír, a hír,
Roppanó testtel feszülnek a póznák.

A fekete fűben tücskök dala sír,
Elhordott búza illata füstöl a tarlón át.

A tanyák föld alá merülnek lassan,
Istállóablakon iszkol a boszorkány -

Gyér csillagfénynél szállok a magasban,
Köpenyem szárnya meg-megakad a jegenyék ormán.

ERDŐBEN

Fák, sudarak, görbék,
Óriások, törpék,
Tüskések, lombosak,
Ékesek, lomposak,
Simák és érdesek,
Épek és férgesek,
Köztetek de sokat
Jártam a dombokat!

Mint sűrű népgyűlés
Vettetek körül és
Hallgattatok mélyen,
Hadd zsongjon, beszéljen
A sok csíz, a szóke
Rigó, bús pintyőke,
Gyászos cinke, tarka
Harkály, csörgő szarka.

Ti csak hallgattatok,
Mint néma angyalok
Zöld szárnyaitokkal -
S mindig több titokkal
Telt hűvös lelketek,
Míg terpeszkedtetek,
Évről-évre szebben,
Egyre kövérebben.

Vándort, ha megöltek,
Föld alá döngöltek,
Lányt, ha letepertek,
Rosszhírbe kevertek,
Paraszt, ha fát lopott,
Betyár, ha osztózott,
Ti csak hallgattatok
És bólogattatok.

Drága öreg fáim,
Kedves nagyapáim,
Nagy életetekbe
Kis életem vetve
Hozzátok tartozom!
Tiveletek rokon
Bennem minden atom,
Minden gondolatom.

Vihar hadd robogjon,
Szélvész hadd lobogjon,
Gyilkosság hadd essen,
Lányt más hadd szeressen,
Levelek hulljanak,
Évek hadd muljanak -

Én már csak hallgatok
S bölcsen bólogatok.

CSÍKI ESTE

Szederjesen lóg a hold az égen,
Mint istálló sötét szögletében
A béres, ki életét megbánta
S fölköttötte magát az istrángra.

Sápadt fényében felhőfoslányok
Futkosnak, mint fekete patkányok, -
Ország útján velük mendegélek,
Amit érzek, náluk is sötétebb.

Amit érzek, szótalán elmondja
A juhoknak rezzenő kolompja:
Fojtott hangja idesír a távol,
Sötétségbe takart esztenáról.

Amit érzek, hangtalan kiáltja
Az ég ránduló száraz-villáma,
Mely félszemét nyitja a világra
S már behunyja, hogy inkább ne lássa.

KILÁTÓ

A kilátó magasan van
A gyertyános hegyoldalban,
Öreg torony, mohos fából,
Ki ácsolta, már nem ácsol.

A tekintet messze szállhat
Innen, hegy-völgyet bejárhat,
Alácsapva, felrepülve
Csatangolhat, mint a pille.

Mint nagy kecskebéka, zölden
Piheg a tó lenn a völgyben,
Körülötte erdő méléz,
Partján lángol a fürdőház.

Úri népek tesznek-vesznek
Ott lenn: innen apró tetvek,
Akár testük olajozzák,
Akár a vizet fodrozzák.

Minden bajuk, betegségük,
Pénzüik, örömük, éhségük,
Címük-rangjuk: innen nézve
Csupán levegő rezgése.

Amit itt fenn egy darázs dong,
Nékem gondjuknál nagyobb gond
S egy kis cinke csiccsenése
Szebb, mint kacajuk csengése.

Hol véget ér villa, szálló,
Kezdődik egy nagy kaszáló,
Azon túl a falu látszik,
Berkek között bujócskázik.

Ismerem én azt a falut,
Benéztem a cifra kapuk
Mögött a kicsi szobákba,
Föl a füstös gerendákra.

A gazdával itten-ottan
Összeálltam, szót váltottam,
És a szemem lesütöttem,
S elmentem szívenütötten.

Milyen jó, hogy a viskókat
Csak egy tekergő siklónak
Látom innen s ember helyett
Madarakkal beszélgetek.

Fütyörészve, nem szavakkal
Beszélek a madarakkal,
Mert minden szó tehetetlen,
Minden szándékról letettem.

A kilátó magasan van
A gyertyános hegyoldalban,
Öreg torony, mohos fából,
Kimagaslik a világból.

VÁROS

SZENT MARGIT HIDJÁN

Szent Margit hídján bandukoltam egyszer,
Fölgyűrt gallérral, szembe a vad szelekkel.

Harapós kedvű, szilaj, goromba tél volt,
A síkos égen meg-megcsúszott a félhold.

A híd alatt málló jégtáblák ropogtak,
Zajdulva csaptak a kőoszlopoknak.

Orron vert, fülön csípett a fagy: de mitse bántam,
Tudtam, hogy nincs fény sehol e zord világban,

Tudtam, hogy riadva most roppan minden össze,
S tudtam, hogy megdermedt az idő mindörökre.

A KÖZELEDŐ ESTHEZ

Félek tőled, közeledő est, félek puha lépteidtől,
Melyekkel sompolyogva előjössz a hegyek mögül, -
Látom, amint az utcakövek közt barnán fölszivárogsz,
Amint a tetőkön csúszol s a kéményekről magasra rebbensz.

Aztán beléharapsz az égbe, hogy elfutja a fekete vér,
Lompos farkaddal tompa fényeit letörlöd,
S bozontos tested dagad, dagad, dagad...
S már semmi sincs, csak te vagy - te vagy mindenütt.

Félek tőled, közeledő est: mellemen érzem súlyos mancsodat,
Arcomban érzem lehelledet füstös tüztét,
S érzem szívemben csapkodva-dermesztve eleredni
Hideg esőjét a megsemmisülésnek.

S már semmi sincs, csak te vagy - te vagy, aki voltam s leszek,
Szomjas szerelmeim tebenned tikkadnak tovább,
Borús vágyaim tebenned felhőznek tovább...
Félek tőled, közeledő est, - álmatlanul kódorgó szörnyeteg!

ZIVATAR

Valami sötét borulat jött s már pereg az eső az ablakon,
S a könnyes üvegarc mögött egy másik arc ködlik könnytelen.

Kit is siratna, mit is siratna? s a szipogó eső mit sirat?
Azt, hogy nem tud-e földön keverni, csak sötét bajt és sötét sarat?

Fényes-nedves ernyő alatt két karcsu láb jön pocsolyát kerülve...
Nem hozzám... Náthás autó gurul... az sem előlem menekül...

Isten, Isten! De messze vagy, mikor nagy az egyedülvalóság!
Mikor egy könny hitelt se kap a két bukott társ: Szeretet és Jóság!

Valahol csörömpölve bevert a nyivákoló szél egy ablakot:
Van a kár miatt bizonyosan asszonyi pör, siránczés.

S most a menny mocskos ablakát is egy villám bezúzza ropogva-zengve,
S a Gazda hörgő káromkodása alácsap könnytelen szemembe.

ESTI SÉTA

Estefelé, ha eső nem csurog,
A dombokon sétára indulok.
Kezemben kalap, kesztyű, sétabot,
Agyamban csüggeteg gondolatok.

Egyik lábam rakva másik elé,
Lassan megyek a dombtető felé,
Legeltetem a tájon szememet,
S javítom lomha emésztésemet.

Sétáló bácsi! Ennyi lettem én
Az emberélet útjának felén!
A gőg, a pénz, a vágyak párduca
Helyett társam egy borzas kis kutya.

Semmi bajom. Nem vagyok elhagyott,
Valószínű, hogy éhen nem halok,
Száz közül tíz vágyam beteljesült,
De az ifjúság közben elrepült!

Ha hátranéznék, látnám, mint lebeg
Elfoszló árnya a dombok felett,
Csőrén jéggyönggyé dermedt már a szó,
A vér szívében szétbomlott savó...

Sétálgatok... és amikor sötét
Lebernyeget vet hátára az ég,
Hazabaktatok fázva, álmosan,
És gyűlölöm magam halálosan!

MEZÍTELENRE VETKŐZTETTE...

Mezítelenre vetkőztette
S kifosztotta a tél a fákat -
Amerre járt hideg késével,
Meggyilkolt fák hullája szárad.

Hát te nem félsz, öreg csavargó,
Tekeregni ily zord időben?
Érzed-e még füled cimpáját?
Lábad él-e züllött cipődben?

Egy rongy vagy! Melleden hiába
Markolod össze a kabátot,
Alatta vinnyogó lelkedbe
S ugató beleidbe látok.

Nevetnem kell lila pofádon,
A könnyem csordul nevettemben -
Nézd, jó posztóból van kabátom
És pénz csörög kabátzsebemben.

Kerülj mögém hát óvatosan,
Hidegpengéjű késed vágd a
Hátamba ügyes mozdulattal,
Rabolj ki s fuss el a világba!

ORSZÁG

KÖZELEDŐ LÉPTEK

Dobd el a villát, testvér, mellyel a füstölgő, nehézszagú trágyát
Teregeted földedre, fázós magoknak vetvén meleg ágát,
Az égre csapó vércse után ne figyelj, hajolj fülelve a rögre,
Hétmérföldes lépések közelednek a mélyben dübörögve.

Dobd el, testvér, a lapátot, melyről a fekete szén a pirosra
Sercegeve, sziszegve hull, mint lázító betűk kigyult papirosra,
Ne bánd a kazán dühös dohogását, térdelj le, füled szorítsd a betonra,
Hallod a döngő lépteket, hallod, hogy lüktet a föld lánggal teli gyomra?

Soká már én sem nyugtathatom fejemet kebled kicsi halmán,
Hunyd le sötét szemed, rejtsd inged alá előlem tejszínű halvány
Bőröd - vad lépteket hallok immár szived dobogása alatt dobogni:
Mennem kell... add a szád, hogy utolsó csókom rá tudjam még mosolyogni.

A JÉG ALATT

Van egy ország a jég alatt,
Nem él sötétben, csak homályban, -
Mire a fény a mélybe ér,
Megavul a jég-szalonnában.

Vannak ott tág jégpaloták
A tátottszájú nagy-halaknak,
S vannak apró jégkalyibák,
Hol a kis-halak élnek-halnak.

Vannak szép erdők jégből és
Jégvirágos, ezüstös rétek,
És jég szemek és jég szívek
És jég befagyott szenvedések.

Vannak, akik mindegyre várják,
Hogy a jég páncél majd fölenged,
És vannak, akik féltve őrzik
A mozdulatlan, ősi csendet.

Van egy ország a jég alatt,
S ködös álmokban nő egy másik, -
Jég alatt élünk s az idő
Fölöttünk gyorsan korcsolyázik.

GONOSZ ŐSZ

Májfoltosan, törten, híjasan
Peregnek a levelek lassan,
Le a mélységbe, le a rögre,
Zörgő-barnára töpörödve.

Romlik a nyár, aszik már össze,
Nagy romlásoknak bujkál ősze
Rongyos ágon, bőrző vizekben,
Fagyos szél fúttá üzenetben.

Gonosz szelek dúlnak, harapnak,
Minket is bő torkukra kapnak,
Megforgatnak és szerteköpnék,
Vad fujtatással szétsöpörnek.

Jobb lett volna rögön megülni,
Véres avarrá összegyülni,
Elrejtőzni téli lucsokba,
Trágyának jövő tavaszokra!

NYÁRI ÉJSZAKA

Aludni kellene, aludni!
Szemünk rázárva könnyeinkre
Átlépni egy másik világba,
Mint unt ruhákból könnyű ingbe.
Aludni kellene, aludni,
Megtérni néma éjanyánkhöz,
Ha szúnyogok nem zsonganának!
Ha nem volna forró a vánkos!

Igy csak forgok jobbra és balra,
Izzadt nyakkal elnyulva hátton,
S kis nyögésekkel panaszolva,
Hogy más határban jár az álom.
Igy csak forgok, mint a kuvasz, ki
Bolhát keres a bundájában,
Vagy mint új özvegy, aki kulcsolt
Kezét lengeti bánatában.

Nem menekülhetsz e világból,
Jobbágya vagy, el nem költözhetsz,
S aki törvénye ellen lázad,
Csak rababb lesz, megkötözöttebb.
Forgolódj, ha nem tudsz aludni,
Ha szúnyogaid bévül esznek,
Ha a szived gyűrött és forró -
Az álmok úgyis fölkeresnek.

Éjszaka van - sosem lesz nappal,
Jó lenne végre elaludni,
Ha nem kéne vánkost forgatni
S a szúnyogokra haragudni.
Szúnyogra csapni és magunkat
Találni s tépett nevetéssel
Várni, hogy mikor borul már
Mindnyájunkra fekete éjjel.

A HALÁL DIADALA

(A pisai Campo Santo falképe előtt)

Fogjátok be az orrotok! A forró
Déli ég alatt holttestek rohadnak:
Ki püspök volt, ki herceg, ki csak ember,
S most színét hordják téli alkonyatnak.

Szájukból kékesen dagad ki nyelvük,
Puffadt hasukban bogarak nyüzsögnek -
A föld férgeit szereti az Isten,
S az embert adta vacsorára dögnek.

Keztyüs urak, hölgyek! E látomásra
Kényes paripátok is visszahőköl -
S ti még tudtok nevetni és fecsegni?
Rettegjetek az elkövetkezőktől!

Dobjátok el a pengő citerát, míg
A zöldszárnyú Halál nem inti csendre,
Mert értetek is eljő, ki után a
Koldusok és bénák sírnak esengve.

DOMBRÓL A VÖLGYBE

A domboldalon együtt bukdestunk
Alá az apadó napfénnel,
Én negyven év tépdeste hajjal,
Barátom dús ifjú sörénnyel.

Ő beszélt, fénylő szavaihoz
Csupán annyi sötétet véve,
Mint amennyi keserű dudvát
A rét kever édes fűvébe.

Beszélt a népről, a hazáról,
S legvégül az emberiségről -
Hús árnyak kúsztak le a hegyről,
Homály permetezett az égből.

Én hallgattam, szavaim régen
Nyállá váltak, lenyeltem őket.
Ujjaimat is elengedte
Öklöm - engedjen az erősebb!

Emberszemtől rejtő köpenyként
Vetettem vállamra a csendet -
Amint csörtettünk le a hegyről,
Csak a hullott ágak reccsenteek.

S ifjú barátom küldött néhány
Jós pillantást még a jövőbe -
Ő fölneézett a messze égre,
S én le a völgyi temetőbe.

HIGGY A CSODÁBAN!

Mikor szélvész veri el a megfűlledt meleget
S a világra hirtelen ráfordulnak az egek,
A riadt fák föld alá dugnák cifra ágaik
S már pergő jég öldösi a fáknak virágait,
Higgy a csodában!

Mikor tikkadt éjszaka fú csöndet a falura,
A szérűn asztagban áll és álmodik a buza,
S álmában a láng piros kísértetként föllobog,
Döng a harang s locsogó hordóval szekér robog,
Higgy a csodában!

Mikor megzajdul a föld, repedeznek a falak
És a padlót ingani érezed lábad alatt,
Halálravált asszonyod fut az alvó gyermekért
S emberhangon sír lovad, mert fél és nem tudja mért,
Higgy a csodában!

Mikor baljós üstökös gyúl az égen s ránkmutat,
A küzdők kettétörik és eldobják kardjukat,
Ürgelyukba súgja a költő utolsó dalát
És nyögi a régi nép új urak diadalát,
Higgy a csodában!

ÉN

MAGUNKÉRT LÁZADÓ DÓZSÁK

Magunkért lázadó Dózsák:

Ülünk nagy, tüzes trónusokban itt-ott,
S szórván roskadt fejünkre átkot és szitkot
Megvesszőznek az urak és megköpdösnek a parasztok.

Fáj, fáj, fáj,
Ordítanánk, mint éji veremben a vad,
De csak ennen husunkba harapni szabad,
Mert magunkért éltünk s halunk.

Jobbágytalan vezérek:

Ülünk nagy, tüzes trónusokban sírva,
S hamuvá omlunk, hogy testünk földi sírba
Ne hulljon, de legyen a hazátlan, égigcsapó szeleké.

KEZDET BEN VOLT A LÉLEK...

Kezdetben volt a Lélek: fénytelen s alaktalan
Lebegett a vak űrben, hol nem volt fönt és alant,
Lebegett az álló időben, hol nem volt előtt s után,
Kezdetben volt a Lélek: hideg, magányos árny.

Bujdosott a semmiségben, csüggedten, céltalanul,
Szárnya vágyódva csapott föl s kínlódva újra lehullt, -
Valami zúgott, de nem a tenger, valami villant, de nem a fény,
Sötétség ült a mélyben, sötétség a mélység színén.

S a Lélek, a magányos Lélek sírt s görcsként tekerte a vágy,
Fájdalmába belerendült a parttalan pusztaság.
S im: ami lágy volt, kemény lett, s ami híg, az sűrű,
A hideg melegre vált és édesre a keserű.

S az örvénylő zűrzavarban kiáltott a Lélek: legyen
Egy forgó könnyem a Föld és egy sóhajtásom a Menny!
És meghasadt a sötétség és hörögve alázuhant,
Fény szökkent sikoltva s volt már előtt s után, fönt és alant.

A Lélek látta, hogy jó így s könnyűlten keringte körül
A Földet, melyet teremtett s a Mennyet, amely derült
Világosságban égett - s szárnyával perdített
Egyet a kopasz földön, mely fekete volt s hideg.

S maga is megcsodálta, amit az első napon
Előhívott a homályból a teremő fájdalom,
S mit a magányosság szült, hogy ne legyen maga, -
S lőn reggel és lőn este - első napra első éjszaka.

KÖD

Álmos, nagy macskái a ködnek
Settenkednek lomhán élémbe,
Megnyalnak s fújva szembeköpnék.

Nem látok semmit - csak a léptek
Tétova gázolását hallom,
S köhét a láthatatlan népnek.

Kik vagytok árnyak? Régi társak?
Új ellenségek? Te vagy, Isten?
Vagy csak lábrakelt bábok, tárgyak?

Mint amikor a föld aléltan
Belégurul az éjszakába,
Olyan riasztó félsötét van.

Hol van fiam? Hol feleségem?
Hol hazám? Hol vannak a jobbak?
Köd ül, sűrű köd, földön-égen.

Köddé folyt, mi szilárd volt tegnap,
Köddé hült a vér is szívünkben,
S ködágyon borzong a beteg nap.

ZORD IDŐK

Várfalnál erősebb egyedülvalóság,
Vedd körül csöndeddel palotád lakóját,
Vedd körül árnyakkal, sűrű emlékekkel,
Gyötrődve-tünődve had ébredjen reggel,

Hogy sebet miért nyert, kardja miért csorbult,
Ha maga népe is már ellene fordul?
Ha a régi társak idegen pogányok
Között fenekedve rázzák buzogányuk?

Tartson az ellenség vizen és kenyéren,
De énhozzám senki ál-szóval ne érjen.
A Jedikuláknak nem félek láncától,
Inkább a hazug szív hideg füst-lángjától.

Mostan bástyák között magamat megvonom,
Elküldöm barátom, szeretőm, rokonom,
Majd eljön a perc, hogy hősen kirohanjak,
S győzzek a vár alatt, győzzek vagy meghaljak.

SZIKLA

Szikla vagytok, ülj rám és nézz le a mélybe,
Amint én nézek le már százezer éve.
A táj sokszor vedlett, népek jöttek-mentek,
Csak én nem bontottam meg az ősi rendet.

Szelek megpofoztak, esők megvesszőztek,
S meg nem mozdítottak, soha le nem győztek.
Zord telek száz ráncot vájtak koponyámra,
De lágy mohok ültek minden kicsi ráncba.

Szikla vagyok, ülj rám és pihenj meg, vándor,
Hogyha van kenyered, vedd ki tarisznyádból,
Hogyha bánatod van, sírjál könnyet bőven,
Tűrni s megmaradni, ember, tanulj tőlem.

AZ UGATÓ HOLD

Ugatják a kutyák a holdat,
Ahogy a torkukon kifér,
S a hold ugatja a kutyákat:
Hangját fénné gyújtja a tér.

A hideg űrbe önti lángját
A telihold s ragyog, vakít -
Csak én hallom vad csaholását
S keserves vakkantásait.

Csak én tudom, mi fáj a holdnak,
Csak én tudom, nekem mi fáj -
A fehér holdfényben fürödve
Vakon nyújtózik el a táj.

SEPRÜNYÉLEN LOVAGOL

Seprűnyélen lovagol
Felettünk a vén idő,
A gúnyája csupa folt,
A pofája rémítő,
Seprűnyélen lovagol
Felettünk a vén idő.

Szereti az ifjakat,
Szívüket melengeti,
S aki horgára akad,
Többé el nem engedi,
Szereti az ifjakat,
Szívüket melengeti.

De a banya csapodár,
Mindig új vért szomjazik,
Mindig másé pipaszár
Teste s zörgő csontjai,
Mert a banya csapodár,
Mindig új vért szomjazik.

Vén idő! ki szeretőd
Volt, most zsákban koponya,
Kit öleltél ezelőtt,
Most didergő kocsonya -
Én is voltam szeretőd,
S vagyok zsákban koponya.

GERLÉK ÉS VARJAK

Mint újszülött madárfiókák
Mocorognak s csipognak bennem
A héjukból kiroppant nóták.

Még ragadnak a maiságtól,
Szárnyuk ügyetlen s borzadoznak,
Hogy lehullnak a magas ágról.

Olyan szűzek, olyan üresek,
Olyan buták - izgatott csőrrel
Valamit várnak és keresnek.

Férget, pókot, legyet, gilisztát,
Hogy teltek legyenek s erősek:
Addig némák csak, amíg tiszták.

Egy kicsi vért, egy kicsi piszkot
Kell falniok s tolluk kiserken,
S torkuk megismeri a titkot.

Egy kicsi sár ha van begyökben,
Az égi hangot megtalálják
S dallama csőrükön kiröppen.

Még egy kevéssé s szárnyuk rebben,
Szemük kinyílik és sugárzik
S daluk patakzik egyre szebben.

Még egy kevéssé s fölriadnak:
Szerelmet bűgő gerlék lesznek
Vagy vést rikoltó, komor varjak.

HA ÚNOD ZORDON VERSEIMET...

Ha únod zordon verseimet,
Köpj a papírra, kend el a rímet,
S ha prüszkölsz fény és árny arányán,
Szavaim pörköld meg gyertya lángján -
A szavak meghalnak vagy megélnek,
De irgalmat senkitől se kérnek.

Valamikor, készülő-félben,
Egy rózsaszín kagylóban éltem,
Hallgattam a tenger zúgását,
Másvilági szelek fúvását, -
Amíg egy nagy talp meg nem gázolt,
Az életem csupa zsongás volt.

Aztán, hogy kagylómból kihulltam,
Sötét hullámokon gurultam,
Fellegeknek ütődve szálltam
Fekete téli éjszakában,
Míg magam is megfeketedtem,
Feketenyelvű ördög lettem.

Nem gondolok már ölelésre,
Fejemen szarv nőtt öklelésre,
Nem gondolok már dudolásra,
Patám emelgetem rúgásra:
Jó csillagom megfúlt a mélyben,
Rőt szemem csillog most az éjben.

Szeretsz vagy nem szeretsz? Mit bánom?
Füst és bűdösség csap ki számon.
Nem kellek? Hints meg szenteltvízzel,
Vagy pusztítsál el máglyatűzzel:
Szavaim majd ropogva égnek,
De irgalmat akkor se kérnek.

TÖREDÉK

Facsarjuk még velőnket, facsarjuk még szivünk,
Gajdolvá tört sorokban, mit érzünk és hiszünk?
Mikor dalon, virágon, vetésen, emberen
Átgázol, mint egy súlyos tank a történelem?

Mint a juhász subája, a szó kétféle ma,
Kifordítom, gubancos, befordítom, sima.
Keressük még, mint ritka füvet az egy ígét,
Mely túléli a vér és csalás ígézetét?

Hamis csodák korában látóvá lesz a vak,
S a látót megvakítják a füstölgő szavak -
Tegyünk-e hát csodát, úgy rántván dalunk elő
Torkunkból, mint a kardot vásári kardnyelő?

Ó jaj, hogy kérdenem kell s nem csordul boldogan
Szavunk, s hogy rejtegetjük, mi úgylis rejtve van,
S mint aki égő házba ront kincsét menteni,
Fuldoklunk...

KESERGŐ

Mint kenetlen sarkú, régen bezárt ajtó,
Úgy csikordul szavam: elszoktam a daltól.
Miről is dalolnék? Minek is dalolnék?
Világ viharában rekedt duda volnék.

A szerelem úgy jó, ha hallgatunk róla,
Ha némán elfedi ágyunk takarója.
Csak a fiatal vágy jajgat vagy dicsekszik,
Az öregedő szív magának melegszik.

A csillagos eget a költő hogy lássa?
Időnek és térnek relativitása
Rázza meg lelkét vagy Isten dicsősége?
Dallamtalan csönd e tűnődések vége.

S az ember, a haza, a nép, a szegények!
Hárfán és kintornán szól róluk az ének
Manapság - de hasznát mégsem látják mások,
Csak a hárfások - nem: csak a kintornások.

Miről is dalolnék? Minek is dalolnék?
Ledőlt bálványoknak miért udvarolnék?
Miért rázza magát, mért dadogjon lázban,
Ki már maga sem hisz a sámánkodásban?

Szót szó mellé rakni, sorba szedegetni,
A sorok nyakába rím-csengetyűt vetni,
A süket világnak csengetni hiába -
Nem csöndes örültek monomániája?

Csukjuk be az ajtót, hogy ne csikorogjon,
Tegyük le a hárfát, többé ne zokogjon,
Metéljük el húrját, hogy hangot ne adjon,
Tüzeljük el fáját, hamva se maradjon!

*

Öcséim, fiaim, kik fölgyult szemekkel
Dalolni jöttetek, nektek az a reggel,
Mi nekem az este - ne hallgassatok rám!
Lássuk, ki erősebb: a dal vagy az orkán?

TE

ÉJSZAKÁK

Hol van már az az éj, mikor ablakomon kihajolva
Hallgattam, hogy rínak alant a villamoskerekek,
S odafönt hogy suttognak titkosan a fekete terek,
S Istenre gondoltam, mint soselátott urára a jámbor rabszolga?

Hol van már az az éj, mikor szétválva s összebújva
Töltöttük az időt édesen, néma vánkosaid között,
S mikor szép álmod jöttén, mely udvaros szemedre úgy szállt, mint holdra a köd,
Még soká csókoltam kezedet vigyázva, kívül és belül, újra meg újra?

Most ismét éjszaka van: a sötét vér lassú lüktetéssel dobban
A szendergő föld ereiben... ágyában lomhán fordul a világ...
Fáj a szívem: mert rajta az Isten borús orcával suhan át,
S tagjaim zsibbadtak: mert régi kedvesem éled emlékező húsomban.

VIRÁGOK KÖZÜL VISZ A VONAT...

Virágok közül visz a vonat, szagos füvek közül:
Mint falurosszára a pandurok, úgy néztek rám ismerve s idegenül.

Vöröspofájú, dühös pipacs, sarkantyús szarkaláb,
Szuronyos bogáncs és nyakig begombolkozott borvirág

Kísértek néma megvetéssel utamon - s összeszorult
Szívemben, mint vadrózsabokor pirkadt föl édesen a mult.

Itt jártunk együtt, nyakad arany pihéit itt borzolta szám,
A hátizsákot itt bontottuk ki Isten asztalán,

Egymás karján itt szundítottunk - s tojáshéj, zsíros papiros,
Pipacs, szarkaláb, borvirág mind mosolygott, hogy mily csinos

A kedvesem s egy bókoló bokor ága fölémhajolt,
És csiklandozva megdicsért... Május, szerelem hónapja volt!

De most, hogy rosszkedvűn s egyedül tiportam a fűvet,
Elfordították a régi barátok tőlem kis szívüket,

Az ég is haragosvörös lett, mint egy égő mező,
S könnyeit könnyeimhez keverte a szemező eső.

VIRÁGÉNEK

Ha ki merném mondani, ha ki mernéd mondani,
Világokat tudnánk emelni s rontani.

Ha egy lépést én tennék, ha egy lépést te tennél,
Pergő csillagoknak avarán léphetnél.

Ha vas-karom átfonna, ha tej-karod átfonna,
Napoknak, holdaknak járása más volna.

Ha legyőzném ajkadat, ha szolgálnád ajkamat,
Nem volna virradat, nem volna alkonyat.

Ha lebuknánk lihegve, ha lebuknánk lobbanva,
Az Úristen szíve is gyorsabban dobbanna.

HAZATÉRÉS

Mint amikor szülőföldjére
Tér meg a régen elvetődött,
Hol minden talpalatnyi földnek
Színe-szaga beléevődött,
Melyet ismer a templomdombig
A hídalatti görbe fűztől,
S melynek egy-egy sötét kéménye
Lelkébe most is visszafüstöl,

Úgy térek vissza végre hozzád,
Esők, havak, hévségek multán,
S boldog-ismerősen merengve
Szerelmünk ködfutotta multján
Fölfedezem minden vonásod,
Mely még a régi s mégis más már.
S ráismerek elmúlt magamra
Sok emlékgyújtó villanásnál.

Rámismerek - rádismerek -
Mosolyogva és meghatottan
Nézek körül a kedves tájon,
Melyben annyi emlék-halottam
Van eltemetve s félénk csókkal
Hajlok a gyengéd halomra,
Mely minden tévedt vándorútról
Visszahí csöndes nyugalomra.

MEDVE-ÉNEK

Barlangomba búvok megint télire,
Hova el nem ér az emberek híre,
Magam mellé vonva feleségemet
Álomra konyítom fáradt fejemet.

Félrebillent álom, néma zűrzavar
Sötétjébe olvad tegnap és tavaly,
Három tucat évem s mit még Isten ad,
S az a millió is, amit megtagad.

Álmomban leszálok álmatag tavak
Kékesen derengő fenekére, vagy
Kilépek magamból s elvált feletem
Látom elsuhanni háztetők felett.

Egyszer megkergetnek harapós kutyák,
Másszor árnyszívemben föltüzel a vágy
Testemhez ölelni tilos testeket,
Melyeket ölelnem sohasem lehet.

Jó álom, rossz álom, téli unalom...
Néha mancsom lomhán megnyalogatom
És baloldalamra áthengeredek,
Ha aludtam már a jobbon eleget.

A tavaszt így várom... Akkor kibuvok,
Az édes napfényben jót nyújtózkodok,
S vígan kikiáltom téli álmaim, -
Hegy-völgy visszhangozza ordításaim.

A NAPNAK MEGADTAD, MI A NAPÉ...

A napnak megadtad, mi a napé,
Add meg, mi övé, az éjszakának -
Alattad recseg a kanapé,
Örülsz friss vánkosod szagának,
Takaród ráhúzod füledre,
S elalszol, engem s magad feledve.

Aludj jól! Én még motozok,
Kirakom zsebeim tartalmát,
Ceruzák, kulcsok, noteszok,
Óra, zsebkendő kicsi halmát,
Ingyen cselédek, néma szolgák,
Mára mind elvégezte dolgát.

Noteszomba a ceruza
Fél sort vetett egy messze versből,
Óram kimérte a kusza
Napot, mely zord munkára vert föl,
S izzadt arcom igába törten
Zsebkendőmmel végigtöröltem.

Éjfélre jár most. Ujjaim
Zsebeimben kutatva túrnak,
Ürül s megtelik újra mind
Tárgyakkal, mik tapadnak s szúrnak:

Lágy álmok töltik s gondok, kemények,
Sötét vágyak, színes remények.

Bár kifordíthatnám magam,
Letéphetném belső ruhámat,
S elmállna, ami rajta van,
Fityegő gond s belémvarrt bánat!
Üres lennék és tiszta lennék,
Önmagamban közömbös vendég.

Mocorgást hallok. Testedet
Megfordítja nyugtalan álmod,
Titkaid ébren resteled
S elárul reccsenő diványod.
Most lettünk tán oly eggyé éppen,
Ahogy sosem lehattunk ébren.

HÚVÖSÖDNEK AZ ÉJSZAKÁK

Hűvösödnek az éjszakák; szél zörgeti az ablakot;
Ropogtatja a kályha már a fekete szén-abrakot.
Enyhe meleg jóillata száll a szobában és kezem
Mint barna héj fehér cipón, úgy nyugszik lankadt kezeden.

Könyved régen a földre hullt, hogy mosolyogsz, nem is tudod,
Mélyen rezeg pillád s szemed kancsítva félig lehunyod.
Fekszel, de lassan távolodsz, velem vagy még, de legbelül
Már nyiladoznak álmaid, rejtetten és idegenül.

Hova zuhansz vagy hova szállsz? Nem ismerlek, nem tudhatom.
Zeg-zugos utcákon rohansz, egy ingben, rémülten, vakon?
Vagy sebbel-lobbal csomagolsz s elfut előled a vonat?
Vagy mangófán ülsz szárnyasan, csipogva fülleddal dalokat?

Két világ közt ing életed s csak egyik világunk közös.
Míg apró-cseprő gondjaid éled s panaszolod, ködös
Fény villan néha arcodon, egy másik létnek fényjele,
Mint délutáni égen a hold korai kísértete.

Menj hát! Aludj. A megszokás holnapra újból visszaránt,
Kedvesek vagy kegyetlenek leszünk megint egymás iránt.
Mi elvált bennünk kétfelé, jól-rosszul ismét egybeforr,
Mint bútorokra visszaszáll törölhetetlenül a por.